

25 Medlemsstater Kandidatlande

De Europæiske Fællesskaber
Postadresse:
B-1049 Brussels (Belgium)

En Forfatning for Europa

Rom, den 29.10.2004

1957 Rom-traktaten

1986 Europæisk Fællesakt

1992 Maastricht-traktaten

1997 Amsterdam-traktaten

2001 Nice-traktaten

15/12/2001 Laken-erklæringen

28/02/2002

Det Europæiske Konvent

10/07/2003

4/10/2003

Regeringskonferencen

18/6/2004

29/10/2004 Rom: Undertegnelse af forfatningen

2004-2006 Ratificeringer / folkeafstemninger

Yderligere oplysninger om EU fås på internet via Europa-serveren (<http://europa.eu.int>).

Luxembourg: Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, 2004.

ISBN: 92-894-6107-1

© De Europæiske Fællesskaber, 2004
Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Printed in Germany

TRYKT PÅ IKKE-KLORBLEGET PAPIR

Hvad er en forfatning?

Den **25. marts 1957** undertegnede seks lande (Tyskland, Belgien, Frankrig, Italien, Luxembourg og Nederlandene) i **Rom traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab** ("Rom-traktaten"). **Denne traktat blev senere suppleret af** forskellige andre europæiske traktater (Maastricht-traktaten, Amsterdam-traktaten osv.).

I **2001** besluttede de daværende 15 EU-landes stats- og regeringschefer i **Laken** i Belgien at indkalde et europæisk konvent, der fik til opgave at udarbejde en ændring af de eksisterende traktater.

Det **Europæiske Konvent** påbegyndte sit arbejde under ledelse af Valéry Giscard d'Estaing den **28. februar 2002**. Konventet havde 105 medlemmer. Disse medlemmer repræsenterede medlemslandenes og kandidatlandenes regeringer, disse landes nationale parlamenter, Europa-Parlamentet og Kommissionen.

Der deltog desuden 13 observatører i konventets arbejde. De repræsenterede Regionsudvalget, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, arbejdsmarkedets parter i Europa og Den Europæiske Ombudsmand. Alle Det Europæiske Konvents møder var åbne for offentligheden, og alle officielle dokumenter blev offentliggjort, bl.a. på internettet. Der blev nedsat mange arbejdsgrupper, og konventet foretog omfattende høringer af organisationer, der repræsenterer det civile samfund (fagforeninger, arbejdsgiverforeninger, ikke-statslige organisationer, akademiske kredse osv.).

Efter 16 måneders intensivt arbejde godkendte Det Europæiske Konvent i **juni-juli 2003** ved konsensus et **udkast til traktat om en forfatning for Europa**.

Dette udkast blev dernæst forelagt en **regeringskonference** bestående af repræsentanter for de nuværende og kommende medlemsstaters regeringer. Stats- og regeringscheferne nåede til enighed den **18. juni 2004**.

De 25 medlemsstaters stats- og regeringschefer undertegnede den **europæiske forfatning** i Rom den **29. oktober 2004**.

En forfatning er en tekst, der indeholder de grundlæggende bestemmelser for en stat eller en samling stater. Disse bestemmelser indeholder svar på flere spørgsmål. Hvordan fungerer institutionerne? Hvordan er magtfordelingen? Hvilke midler kan anvendes til iværksættelse af politikker? Hvilke værdier forsvares? Hvilke grundlæggende rettigheder har borgerne?

I virkeligheden er den europæiske forfatning både en traktat, der er omfattet af folkeretten, og en forfatning, da den indeholder forfatningslignende elementer.

Forfatningen for Europa er udarbejdet gennemsækeligt og demokratisk, bl.a. af Det Europæiske Konvent, der havde 72 folkevalgte medlemmer (ud af i alt 105). Desuden afsluttes arbejdet enten med en ratificerings-procedure med deltagelse af de nationale parlamenter – også valgt ved almindelige direkte valg – i EU's 25 medlemsstater eller med en folkeafstemning.

Hvorfor en europæisk forfatning?

Den europæiske forfatning er en vigtig etape i det europæiske samarbejde. Den er formuleret som et svar på fremtidens krav til et udvidet Europa, dvs. et Europa med 25 medlemsstater og 450 millioner indbyggere (og endnu flere senere), et demokratisk, åbent og effektivt Europa til gavn for de europæiske borgere.

Den europæiske forfatning (én samlet tekst) erstatter de vigtigste nuværende traktater.

Hvorfor en europæisk forfatning, når mit eget land allerede har en forfatning?

Den europæiske forfatning erstatter ikke de nationale forfatninger. Den eksisterer selvstændigt og sideløbende med disse forfatninger og har sin egen berettigelse. Den europæiske forfatning opstiller rammerne for Den Europæiske Unions virke. EU har et særskilt institutionelt system (Europa-Parlamentet, Ministerrådet, Europa-Kommissionen og De Europæiske Fællesskabers Domstol). Den europæiske forfatning finder anvendelse i hele EU.

Hvad indeholder **forfatningen**?

Den europæiske forfatning består af fire dele. Første del omhandler Den Europæiske Unions værdier, mål, kompetencer, beslutningsprocedurer og institutioner. Den vedrører også EU's symboler, unionsborgerskab, demokratiske liv og finanser. Anden del indeholder "charteret om grundlæggende rettigheder". Tredje del beskriver Den Europæiske Unions politikker og foranstaltninger indadtil og udadtil, og hvordan den fungerer. Fjerde del indeholder almindelige, afsluttende bestemmelser om bl.a. procedurerne for vedtagelse og revision af forfatningen.

NYT!

Fremover vil lande, der ønsker det, kunne træde ud af Den Europæiske Union.

► **Unionsborgerskabet**

"Enhver, der er statsborger i en medlemsstat, har unionsborgerskab."

Unionsborgerskabet er et supplement til det nationale statsborgerskab og træder ikke i stedet for dette. Det giver flere rettigheder: ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet og ved kommunale valg i bopælslandet, ret til beskyttelse hos diplomatiske og konsulære myndigheder i tredjelande og ret til at indgive andragender til Europa-Parlamentet, henvende sig til Den Europæiske Ombudsmand samt skrive til Unionens institutioner og rådgivende organer på et af Unionens sprog og få svar på samme sprog.

Hvad får jeg ud af **forfatningen**?

► **Respekt for bestemte fælles værdier og en europæisk samfundsmodel**

Respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og menneskerettighederne.

Et samfund baseret på pluralisme, ikke-forskelsbehandling, tolerance, retfærdighed, solidaritet og ligestilling mellem mænd og kvinder.

Kun stater, der respekterer disse værdier, kan tiltræde Den Europæiske Union. Hvis en medlemsstat ikke respekterer disse værdier, kan der træffes foranstaltninger over for den.

► **Grundlæggende friheder**

Fri bevægelighed for personer, varer, tjenesteydelser og kapital samt etableringsfrihed. Forbud mod forskelsbehandling begrundet i nationalitet.

► **Charteret om grundlæggende rettigheder**

Charteret sikrer respekt for den menneskelige værdighed, ret til livet, forbud mod tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, ret til frihed og sikkerhed, respekt for privatliv og familieliv, tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed, ytrings- og informationsfrihed, ret til uddannelse, erhvervsfrihed, ejendomsret, lighed for loven, respekt for kulturel, religiøs og sproglig mangfoldighed, ligestilling af mænd og kvinder, integration af mennesker med handicap, adgang til retsmidler og en upartisk domstol, uskyldsformodning og forsvarrets rettigheder osv.

Charteret udgør en integrerende del af forfatningen. Det finder anvendelse på de europæiske institutioner og medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten. Charteret omfatter ikke kun de borgerlige og politiske rettigheder, der er nedfældet i den europæiske menneskerettighedskonvention fra 1950, men også andre områder som arbejdstagernes sociale rettigheder, miljøbeskyttelse eller retten til god forvaltning.

De europæiske institutioner

Hvem gør hvad?

"Vi sammenslutter ikke stater,
vi forener mennesker."

[Jean Monnet, den 30. april 1952]

► **Mere solidaritet**

Hvis en medlemsstat udsættes for et terrorangreb, en naturkatastrofe eller en menneskeskabt katastrofe, handler EU og dets medlemsstater solidarisk og tager om nødvendigt militære midler i brug for at hjælpe den pågældende stat.

► **Forbedring af EU's demokratiske liv**

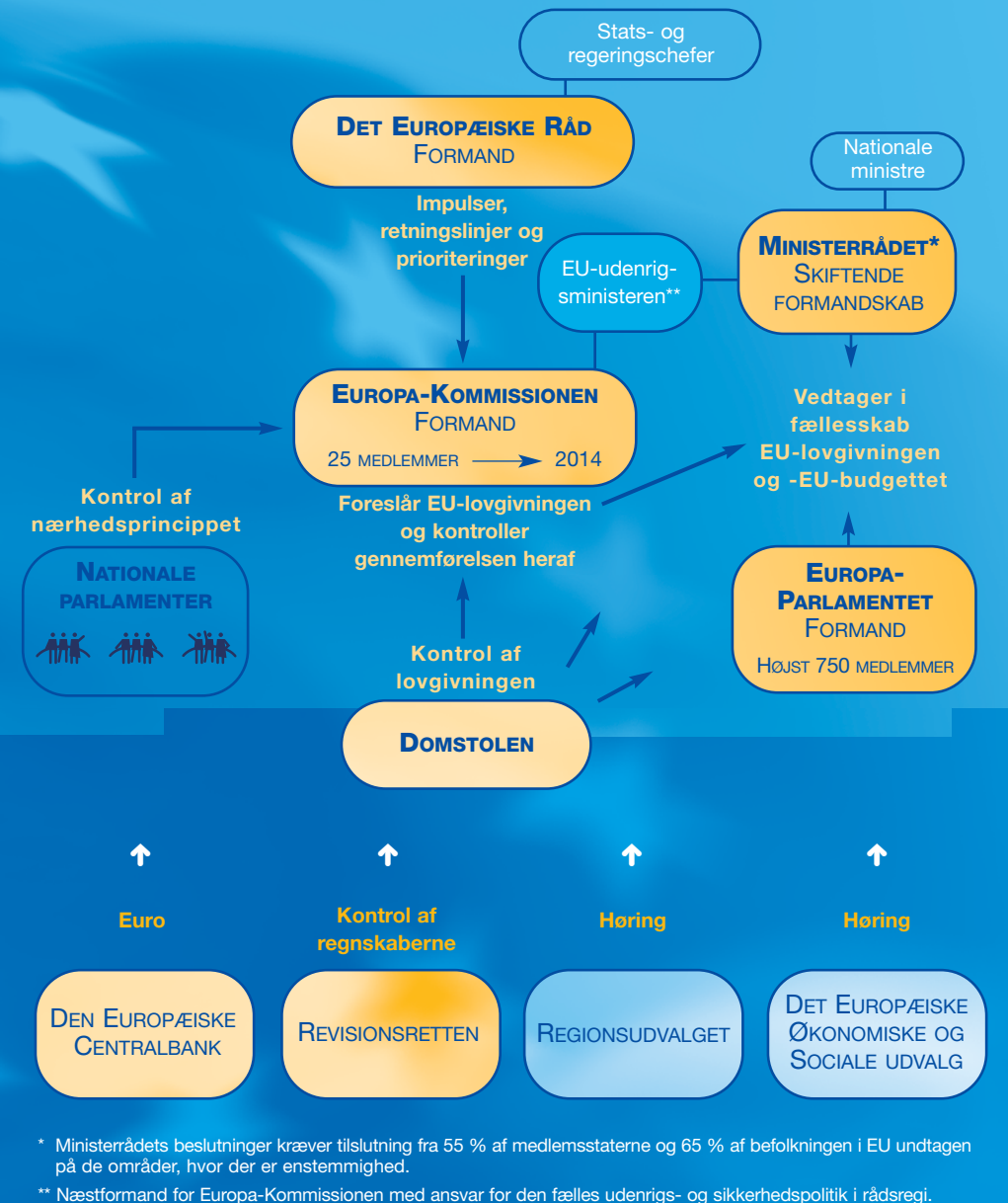
Forfatningen opstiller nye forpligtelser for institutionerne, hvad angår høring af civilsamfundet, gennemsigtighed og åbenhed i beslutningsprocessen og aktindsigt.

NYT!

Der indføres en folkelig initiativret, idet en anmodning fra mindst 1 000 000 europæere fra et vist antal medlemsstater kan foranledige Kommissionen til at fremsætte et forslag efter deres ønske.

► **Fælles mål**

Fred og velfærd. Frihed, sikkerhed og retfærdighed. Et stort indre marked og fri konkurrence. Bæredygtig udvikling med inddragelse af økonomiske, sociale og miljømæssige faktorer. Videnskabelige og tekniske fremskridt. Social lighed og beskyttelse. Beskyttelse af børns rettigheder. Økonomisk, social og territorial samhørighed og solidaritet mellem medlemsstaterne. Kulturel og sproglig diversitet. Bevaring og udvikling af den europæiske kulturarv.

Forfatningen klarlægger, klassificerer og opregner Den Europæiske Unions kompetencer. Den fastlægger de områder, hvor Den Europæiske Union kan handle alene (**enekompetence**), hvor Den Europæiske Union og medlemsstaterne kan handle sammen (**delt kompetence**), og hvor den kun kan supplere, men ikke harmonisere (**understøttende, koordinerende eller supplerende kompetence**).

Enekompetence

Toldunionen

Konkurrence (i forbindelse med det indre marked)
Den monetære politik for de lande, der har indført euroen
Bevaring af havets biologiske ressourcer
Den fælles handelspolitik

Delt kompetence

Det indre marked

Visse aspekter af socialpolitikken
Økonomisk, social og territorial samhørighed
Landbrug og fiskeri
Miljøbeskyttelse
Forbrugerbeskyttelse
Transport
Transeuropæiske net
Energi
Området med frihed, sikkerhed og retfærdighed
Visse aspekter af den offentlige sundhed
Visse aspekter af forskning og teknologisk udvikling og udforskning af rummet
Visse aspekter af udviklingssamarbejdet og den humanitære bistand

Understøttende, koordinerende eller supplerende indsats

Sundhedsbeskyttelse
Industri
Kultur
Turisme
Uddannelse, ungdom, sport og erhvervsuddannelse
Civilbeskyttelse
Administrativt samarbejde

Unionen har i øvrigt koordinerende kompetence i forhold til medlemsstaternes økonomiske politikker og beskæftigelsespolitikker samt inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, der omfatter en fælles forsvarspolitik.

Princippet om kompetencetildeling

”Unionen kan kun handle inden for grænserne af de kompetencer, medlemsstaterne har givet den i forfatningen for at nå de heri fastsatte mål.”

Nærhedsprincippet

”Unionen handler kun på de områder, der ikke hører ind under dens enekompetence, hvis og i det omfang målene for den påtænkte handling ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne på centralt, regionalt eller lokalt plan, men på grund af den påtænkte handlingens omfang eller virkninger bedre kan nås på EU-plan.”

Proportionalitetsprincippet

”I medfør af proportionalitetsprincippet går indholdet og formen af Unionens handling ikke videre end nødvendigt for at nå forfatningens mål.”

Domstolens kontrol

Disse tre principper er underlagt Domstolens kontrol og kan gøres til genstand for sagsanlæg.

NYT!

Forfatningen styrker håndhævelsen af de to sidstnævnte principper, idet de enkelte nationale parlamenter for fremtiden får mulighed for at undersøge, om nærhedsprincippet er overholdt, hvilket endog kan indebære, at Kommissionen skal ændre sit forslag.

Forenkling

Det er ikke kun vigtigt at vide, hvem der gør hvad og på hvilke områder. Det er lige så vigtigt at vide, hvordan Unionen handler, og hvilke instrumenter den bruger. Tidligere opererede man med flere dusin forskellige retsaktstyper!

Ifølge forfatningen må Unionen nu kun bruge seks.

EUROPÆISKE LOVE

▶ LOVGIVNINGSMÆSSIGE RETSAKTER

Kommissionen foreslår,
Parlamentet og Ministerrådet
vedtager

EUROPÆISKE RAMMELOVE

EUROPÆISKE BEKENDTGØRELSE

▶ IKKE-LOVGIVNINGSMÆSSIGE RETSAKTER

Kommissionen eller
Ministerrådet (delegerede
bekendtgørelser eller
gennemførelsesretsakter)

EUROPÆISKE AFGØRELSE

HENSTILLINGER

▶ SYNSPUNKTER

Kommissionen,
Ministerrådet,
Centralbanken osv.

UDTALELSE

NYT!

For fremtiden skal ikke blot **Europa-Parlamentets**, men også **Ministerrådets** møder være **offentligt tilgængelige**, når de behandler og vedtager et lovgivningsforslag (åbenhed i arbejdet).

Den Europæiske Unions symboler

Forfatningen indeholder flere af Den Europæiske Unions symboler.

Symbolerne er vigtige, fordi de giver borgerne mulighed for i højere grad at identificere sig med Europa.

Det europæiske flag er ikke alene symbol på Den Europæiske Union, men også på Europas fællesskab og identitet i bredere forstand. Cirklen af gyldne stjerner står for solidaritet og harmoni mellem Europas befolkninger. Antallet af stjerner har intet at gøre med antallet af medlemsstater. Der er tolv stjerner, fordi tallet tolv traditionelt er symbol på perfektion, fuldstændighed og enhed. Flaget forbliver derfor uændret uanset fremtidige udvidelser af EU.

Europa-hymnen stammer fra Ludwig van Beethovens 9. Symfoni, som han komponerede i 1823. Symfoniens sidste sats består af Beethovens musik til "An die Freude", skrevet i 1785 af Friedrich von Schiller. Dette digt udtrykker Schillers idealistiske forestilling om hele menneskeheds forbrødring – en forestilling som Beethoven delte.

"Forenet i mangfoldighed"

Den europæiske devise blev valgt efter en konkurrence, som en kreds af europæiske borgere afholdt, og som 80 000 unge europæere på mellem 10 og 20 år deltog i.

Flere lande har valgt at erstatte deres nationale valuta med en fælles europæisk valuta, **euroen**. Der er i dag tale om Belgien, Finland, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Portugal, Spanien, Tyskland og Østrig.

Den **9. maj** 1950 forelagde den franske udenrigsminister, Robert Schuman, sit forslag om en europæisk organisation baseret på en fælles forvaltning af stål og kul, hovedsagelig med det formål at forhindre nye krige mellem de europæiske lande. Dette forslag, der er kendt som Schuman-erklæringen, anses for at markere Den Europæiske Unions start. I dag er den 9. maj **Europadag**. I den anledning afholdes arrangementer og festligheder, som kan sikre en tilnærmelse mellem Europa og borgerne og folkene indbyrdes.

"Et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed"

Den europæiske forfatning sikrer Europas borgere et fælles område med "frihed, sikkerhed og retfærdighed". Det har følgende praktiske konsekvenser.

► Ingen kontrol ved Den Europæiske Unions indre grænser

En europæer kan **bevæge sig frit** i mange europæiske lande (Schengen-medlemmerne) uden at blive kontrolleret eller skulle forevise pas.

► Skærpet kontrol ved Den Europæiske Unions ydre grænser

Denne skærpede kontrol vedrører især grænserne til tredjelande (f.eks. mellem Spanien og Marokko eller mellem Polen og Ukraine), men også internationale havne og lufthavne i samtlige medlemsstater (f.eks. skibe fra Sydamerika i Rotterdams havn eller fly fra Asien i Budapests lufthavn). Den giver sig konkret udslag i gradvis indførelse af en **fælles politik for visa og andre tilladelser til kortere ophold, bestemmelser om personkontrol ved de ydre grænser** og endog et **integreret system til forvaltning af de ydre grænser**.

► Fælles asylpolitik

Denne politik omfatter bl.a. en **ensartet asylstatus**, der anerkendes i hele Den Europæiske Union, **fælles procedurer for tildeling og fratagelse** af denne status og et **partnerskab** med **tredjelande** til **forvaltning af tilstrømningen af asylansøgere**. Den skal være i overensstemmelse med Genève-flygtningekonventionen.

► Fælles indvandrerpolitik

Formålet er at sikre en **bedre styring af migrationsstrømmene**, en **retfærdig behandling** af **tredjelandsskatsborgere, der opholder sig lovligt** i medlemsstaterne, samt øget **bekæmpelse** af **ulovlig indvandring** og **menneskehandel** (især med kvinder og børn). Den fremmer i øvrigt **integrationen** af **udlændinge, der opholder sig lovligt** i medlemsstaterne. Den Europæiske Union kan indgå **aftaler** med **tredjelande**, som kan **lette hjemsendelsen** af **udlændinge, der opholder sig ulovligt** i medlemslandene.

► Styrkelse af samarbejdet om civilretlige spørgsmål

Denne styrkelse vedrører især en **gensidig anerkendelse af retsafgørelser** og **fuldbyrdelse** heraf, **samarbejde** om **bevisoptagelse** og en **bedre adgang til domstolene**.

► Styrkelse af politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager

Formålet hermed er især at **forbedre bekæmpelsen** af **terrorisme**, **seksuel udnyttelse** af kvinder og børn, **narkotikahandel**, **hvidvaskning af penge**, **korruption** og organiseret **kriminalitet**.

► Oprettelse af en europæisk anklagemyndighed

Den vil gøre det muligt at **forbedre bekæmpelsen af international kriminalitet**.

► Styrkelse af og bedre kontrol med Europol

De europæiske politimyndigheder samarbejder inden for en struktur, der benævnes **Europol**. Europolis **arbejdsområde** kan **udvides** f.eks. inden for **etterforskning** og **fælles aktioner**. Europol er desuden underlagt **Europa-Parlamentets**, de **nationale parlamenters** og **Domstolens kontrol**.

"En regionalpolitik baseret på solidaritet og i borgernes tjeneste"

► Hvorfor en samhørighedspolitik?

Den Europæiske Union er et aktivt og rigt område i verden. Men det er også præget af store interne forskelle, ikke kun mellem staterne, men også mellem Unionens omkring 250 regioner.

Europas borgere er med andre ord ikke stillet lige. De har forskellige muligheder for at udnytte globaliseringens fordele, alt efter hvor de bor. Det er det forhold, som den europæiske samhørighedspolitik forsøger at opveje, selv om ansvaret for beskæftigelsen, virksomhedernes konkurrencedygtighed og investeringen i teknologier først og fremmest påhviler de økonomiske operatører og de nationale og regionale myndigheder.

► Hvilket formål tjener denne politik?

Regionalpolitikken er det konkrete udtryk for den europæiske **solidaritet**, og den har gennemgået en løbende udvikling siden 1989. Gennem regionalpolitikken overføres en del af medlemsstaternes bidrag til Den Europæiske Unions budget til de dårligt stillede regioner og samfundsgrupper. I perioden **2000-2006** tegner disse overførsler sig for en tredjedel af fællesskabsbudgettet, eller **213 milliarder euro**.

Dette store beløb anvendes hovedsagelig til at **hjælpe de dårligt stillede regioner med at indhente udviklingen i de andre regioner**. Den resterende del af budgettet går til støtte til **økonomisk og social omstilling af visse områder med store vanskeligheder, modernisering af uddannelsessystemerne og fremme af beskæftigelsen**. Derudover iværksætter Den Europæiske Union mere målrettede foranstaltninger til **fremme af samarbejdet mellem regionerne, bæredygtig udvikling i byerne og kriseramte bydele, udvikling af landdistrikter og bekæmpelse af forskelsbehandling**.

► Hvordan fungerer politikken?

Det er ikke Bruxelles, der bestemmer, hvad samhørighedsbevillingerne skal bruges til. **Behovene fastlægges detaljeret på stedet af regionerne eller staterne. Iværksættelsen er således decentraliseret.** Men den **generelle ramme** for bevillingernes anvendelse er derimod fastlagt på **europæisk plan** og opstiller en række strenge krav, herunder en miljørigtig udvikling, der fremmer lige muligheder.

Den Europæiske Unions rolle er således ikke begrænset til blot at udbetale pengene. Samhørighedspolitikken gør det muligt at omsætte de prioriteringer, der er fastsat på unionsplan, til virkelighed og følgelig skabe en Union, der bygger på såvel solidaritet som konkurrence (beskæftigelse, bæredygtig udvikling, informationssamfund, forskning, tjenesteydelser, almene økonomiske interesser osv.). Samhørighedspolitikken er således et **uundværligt supplement** til det indre marked og Den Økonomiske og Monetære Union.

NB! Uanset hvilken form for intervention, der er tale om, indgår den europæiske støtte ikke som en erstatning for, men som et supplement til den nationale støtte. **Tanken er at Europa skal give "en hjælpende hånd" til de udmærkede projekter, der ellers ikke ville kunne gennemføres.**

► Hvad med den europæiske forfatning?

Den befæster den europæiske regionalpolitik, der tager udgangspunkt i solidariteten og det nære forhold til borgerne. Den fremmer "økonomisk, social og territorial samhørighed og solidariteten mellem medlemsstaterne". Det er for fremtiden et af Unionens grundlæggende mål. Det betyder bl.a., at **alle regioner**, der er dårligt stillede eller har vanskeligheder, i modsætning til tidligere kan nyde godt af **solidariteten** mellem medlemsstaterne og i særdeleshed europæisk bistand.

”Miljøbeskyttelse til gavn for nuværende og kommende generationer”

Den europæiske forfatning forbedrer mulighederne for at beskytte miljøet.

- Den indfører princippet om en **bæredygtig udvikling** som et nøglepunkt i det europæiske projekt. Dette princip blev bekræftet på det første Verdenstopmøde afholdt af De Forenede Nationer i Rio de Janeiro i 1992. En bæredygtig udvikling skal sikre **”opfyldelsen af de nuværende generationers behov uden at true opfyldelsen af de kommende generationers behov”**. I denne forbindelse har Europa til hensigt at arbejde for en **”afbalanceret økonomisk vækst”**, en **”social markedsøkonomi”** og et **”højt niveau for beskyttelse og forbedring af miljøkvaliteten”**.
- Den europæiske forfatning betegner forpligtelsen til at **integrere miljødimensionen i samtlige europæiske politikker** som en **grundlæggende rettighed**.
- Den indfører en **solidaritet** mellem Den Europæiske Union, medlemsstaterne og den enkelte medlemsstat, der rammes af en **naturkatastrofe** eller en **menneskeskabt katastrofe**.
- Den gør det muligt for **Europas borgere og repræsentative foreninger** (såsom ikke-statslige miljøorganisationer) at tilkendegive deres **mening**, indgå i en **dialog** og **blive hørt** om de europæiske politikker (herunder **miljøpolitikken**). Den nye folkelige **initiativret**, som mindst **1 million borgere** kan gøre gældende, kan foranledige Kommissionen til at fremsætte et forslag om et **miljøspørgsmål**.
- Den foreskriver **energieffektivitet, energibesparelser og udvikling af nye og vedvarende energikilder**.

”Europe Direct”

Hvis du har spørgsmål om den europæiske forfatning, kan du ringe gratis til

00 800 67 89 10 11 eller mod betaling til +32 2 299 96 96

”Futurum”

Hvis du ønsker at vide mere om den europæiske forfatning, kan du gå ind på webstedet

<http://europa.eu.int/futurum>

De Europæiske Fællesskaber

Luxembourg: Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer
2004 — 20s. — 14,8x21 cm

ISBN: 92-894-6107-1